KULLEĠĠ SAN BENEDITTU
Sekondarja Subien, Ħal Kirkop

Marka

EŻAMI TA' NOFS IS-SENA – 2012/13

Livell 7 sa 8

IT-TIENI SENA **MALTI** **Ħin: Sagħtejn**

Isem: ________________________________ **Klassi:** ___________

Istruzzjonijiet lill-istudenti:

1. Wieġeb il-mistoqsijiet kollha kif mitlub.
2. Ortografija, punteġġjatura, sintassi, ideat u preżentazzjoni tajbin jgħinuk biex tikseb riżultati aħjar.

GĦALL-UŻU TAL-GĦALLIEMA

Mistoqsija	**A**	**B**	**Ċ**	**D**	**E**	**F**	**ORAL**		**TOTAL**
Marki	10	16	4	10	20	20	10	10	100
Marka tal-istudent									

KUMMENTI

____

____

____

____

____

A. Fehim it-Test (10 marki)

SILTA GĦALL-ISTĦARRIĠ

Aqra sewwa din is-silta u wieġeb il-mistoqsijiet dwarha.

Il-misraħ kbir magħruf bħala Fuq il-Fosos mhuwiex biss l-akbar firxa fil-Furjana; huwa wkoll il-post fejn saru wħud mill-akbar laqgħat fl-istorja politika u reliġjuża ta' Malta. Hemm saru l-akbar wirjiet ta' forza numerika kemm mill-partiti politiċi u kemm mill-Knisja Kattolika. Għan-nies tal-Furjana madanakollu, Fuq il-Fosos kien ifisser ħaġa waħda, tul is-sena kollha għal kulħadd. Divertiment sempliċi, irħis, demokratiku, fejn in-nies jiltaqgħu man-nies. (*par.1*)

Il-kavallieri bnew il-Fosos biex jaħżnu l-qamħ, u jkollhom biżżejjed f'kull ċirkustanza, kemm fi żmien il-paċi u kemm fi żmien il-għawġ. Il-biża' tagħhom mill-ġuħ wassalhom biex jaħżnu għat-tul, kontra perikli mill-mard, attakki mill-għedewwa, l-għoli tal-prezzijiet. (*par.2*)

Ħafna mill-qamħ kien jitferra' fl-art fuq inċirati wesgħin, u xi drabi fit-tard. Xi drabi l-qamħ ma kienx jinxteħet fil-fosos dakinhar stess, u kien jitħalla hemm sal-ġurnata ta' wara. L-għada kienu jħottuh. Fuq il-Fosos kien ikun mimli għallinqas sa nofsu bi mniezel kbar ħafna, ta' qmuħ, mgħottijin minħabba x-xita jew in-nida, jew għas-sigurtà, b'għassies magħhom. Ma' kull fossa mdawra b'dawn il-ħafna xkejjer, kien ikun hemm bħal tinda, u f'nofsha kien hemm bħal fetħa jew purtiera, minn fejn stajt tara l-għassies. Fil-għaxija dak id-dawl baxx ta' taħt it-tinda kien jiġbdilna l-kurżita' u konna nersqu nittawlu. (*par.3*)

(Addattament tas-silta Il-Ħafna burdati ta' Fuq il-Fosos ta' Oliver Friġġieri, Sagħtar, April 2006)

1. Kif inhu magħruf il-misraħ kbir li hemm fil-Furjana?

____(marka)

2. Għaliex huwa importanti dan il-post?

____

____

____(marka)

3. Xi kien ifisser dan il-post għan-nies tal-Furjana?

____

____ (2 marki)

4. Għalfejn il-Kavallieri kienu jaħżnu l-qamħ?

____

____ (2 marki)

5. Fejn kien jitferra' l-qamħ?

____(marka)

6. Għalfejn l-imniezel tal-qamħ kienu jkunu mgħottijin?

____

____(2 marki)

7. X'kien jiġbdilhom il-kurżità kull filgħaxija?

____

____(marka)

B. GĦARFIEN IL-LINGWA (16-il marka)

LESSIKU / VOKABULARJU

1. Mit-tieni paragrafu sib il-kelma li tfisser: ***inkwiet***

Il-kelma hi: ___________________________ (marka)

2. Flok il-kelma ***għassies*** (par.3) nistgħu niktbu_________________. (marka)

ANALIŻI TESTWALI

3. Fl-ewwel paragrafu l-awtur jgħid li fuq il-Fosos imorru folol kbar ta' nies. Ikteb il-frażi li turi dan.

____ (marka)

4. Il-kelma ***divertiment*** (par.1) ġejja:

(a) mill-Għarbi __,(b) mit-Taljan __ (ċ) mill-Ingliż__. (marka)

GRAMMATIKA U MORFOLOĠIJA

Aqra din l-istorja u wara wieġeb il-mistoqsijiet.

Il-Għarab ta'dak iż-żmien, imsejħin Misilmin, kienu nies qalbiena, beżlin, ta' għaqal kbir; fosthom imbagħad, kienu jinsabu l-aktar nies għorrief, u għalhekk, il-gżejjer tagħna, li kienu marru lura taħt il-gvern tal-Griegi, f'qasir żmien, irtefgħu. Għaddewhom 'il quddiem fil-ħidma tal-art, nisslu l-qoton u għallmu lil niesna jaħdmuh; ħawlu bosta siġar taż-żebbuġ b'mod li ż-żejt li kien isir f'Malta u f'Għawdex, mhux biss kien iservi għan-nies kollha, imma kien jintbagħat għall-bejgħ barra wkoll. Kulfejn l-art ma kenitx tajba għax-xogħol, dawn ħawlu l ħarrub, it-tin u siġar oħra. Fittxew u sabu għejjun tal-ilma mexxewhom b'sengħa kbira 'l hawn u 'l hinn għall-ħidma tal-art. Kienu tassew nies ta' għaqal kbir il-Għarab ta' dak iż-żmien.

Silta meħuda minn "Nikol Għabdul" – Luiġi Vella

5. Sib il-pronom mehmuż f'**fosthom** (2 vers) u għid għal min qed jirreferi fis- silta.

Pronom mehmuż > _____ jirreferi għall- ____________ (2 marki)

6. Aqleb fl-istat kostrutt **"għall-ħidma tal-art**" : _____________ (marka)

7. **Art** huwa nom fis-singular. Agħti l-**plural sħiħ** tiegħu > _________ (marka)

8. **"**Kienu tassew nies ta'għaqal kbir il-Għarab ta' dak iż-żmien".

Mis-sentenza t'hawn fuq sib : a) nom propju > __________

b) nom komuni > __________

ċ) nom kollettiv > __________ (3 marki)

9. Agħti l-għadd imtenni ta' **ġimgħa** > _______________ (marka)

10. "Kienu nies qalbiena, **beżlin**, ta'għaqal kbir".

Oħroġ **nom astratt** minn **beżlin** > __________ (marka)

11. Agħti l-**plural tal-plural** mill-għerq **T-R-F :** ______________ (marka)

12. Il-verb **jaħdmuh** hu ta' nisel semitiku / rumanz. __________ (marka)

13. Mis-silta sib **pronom dimostrattiv** > ________________ (marka)

Ċ. L-IDJOMATIKA (4 marki)

1) Agħmel sing taħt l-idjomi li ssib f'dawn is-sentenzi li ġejjin.

Ara Pawlu veru raġel fuq l-irġiel kemm tista' toqgħod fuqu. Mhux bħal Ġanni, dak raġel tal-isem, għax ma tistax torbot fuqu.

2) L-ingliżi jgħidu "The hasty bitch bringeth forth blind whelps" għal min jagħmel xogħlu bil-għaġla u nuqqas tal-ħsieb.

Ikteb qawl bil-malti li jfisser l-istess.

____

D. ĦILIET FIL-MALTI KOMUNIKATTIV (10 marki)

Issa kont ilek ħmistax maqful id-dar minħabba li kont ksirt saqajk. Ħabib kbir tiegħek wera x-xewqa li jiġi jżurek id-dar imma ma jafx kif ħa jasal sad-dar tiegħek.

F'madwar 60 kelma, spjegalu l-aħjar direzzjoni li għandu jaqbad hekk kif jasal il-venda tal-linja tar-raħal tiegħek, direzzjoni għad-dar fejn toqgħod int.

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

E. LETTERATURA (20 marka)

(i) Nadriet 2 **(12-il marka)**

1. Fil-poeżija **Ġejja x-Xita** ta' Mary Meilak il-poetessa tagħti parir lin-nies ta' Malta. Jekk in-nies ta' Malta jisimgħu minnha, min igawdi?

____ (marka)

2. Xi nsejħulhom it-tip ta' strofi li nsibu fil-poeżija **Ġejja x-Xita**?

____ (marka)

3. Mary Meilak tikteb:

Il-balluta lil xuxitha

Nokkli nokkli qed tagħmilha

F'dawn iż-żewġ versi l-poetessa qiegħda tuża p________________________. (marka)

4. Il-poeżija **Ġejja x-Xita** hija poeżija li tiddeskrivi xena f'Malta u għalhekk, hija poeżija

_________________________. (marka)

5. Il-poeżija **Ballata** hija miktuba mill-poeta _______________ _______________. (marka)

6. Achille Mizzi, fil-poeżija **It-Tokki tal-Paternoster**, jistaqsi mistoqsija imma mhux qed jistenna tweġiba? Xi nsejħulha din it-tip ta' mistoqsija?

____ (marka)

7. Il-versi fil-poeżija **It-Tokki tal-Paternoster** huma versi ____________________. (marka)

8. Ikteb dak li taf fuq il-poeżija **Wied Qirda**.

____

____

____

____

____(5marki)

(ii) Fuklar Qadim u Bnadar Imċarrta **(8 marki)**

1. F'Kapitlu 1 lil Toni staqsewh għala kien iħobb daqshekk il-bnadar. L-ewwel raġuni li ta Toni kienet li l-bnadar ifakkruh fil-bnedmin. Iddeskrivi kif iqabbel il-bnedmin mal-bnadar.

____

____

____

____

____

____ (4 marki)

5. Iddeskrivi x'ra Toni u x'ħass dakinhar li għall-ewwel darba daħal fil-kamra ta' wara l-fuklar.

____

____

____

____

____

____

____

____ (4 marki)

F. KOMPONIMENT	(20 marka)

Agħżel wieħed u ikteb madwar 250 kelma fil-vojt ipprovdut hawn taħt.

1. Iddeskrivi d-dar fejn tgħix.Ikteb dwar dak li jogħġbok u dak li ma jogħġbokx fiha.

2. Dakinhar setgħet ġietni agħar !

3. X'karriera nixtieq li naqbad la nikber. Semmi l-għażla tiegħek, x'inti tagħmel biex tilħaq l-għan tiegħek, u kif wasalt għal din l-għażla.